

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/7/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8315210808
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8315210808.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Branislava Brezu v právnej veci žalobcov: 1/ Y. H., nar. XX.XX.XXXX, 2/ Y. Q., nar. X.X.XXXX, obaja žalobcovia bytom XXX XX V. č. XX, žalobkyňa 2/ zastúpená JUDr. Jánom Holotom, advokátom, AK Komenského 2791/35, 069 01 Snina, proti žalovanej: R. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XXX/XX, XXX XX L., zastúpenej JUDr. Janou Šepeľovou, advokátkou, AK Štefánikova 17, 066 01 Humenné, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 11C/351/2015-102 zo dňa 6.9.2018 jednohlasne takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje sa rozsudok vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania.
- II. Nepriznáva sa žalobcom 1/ a 2/ náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Humenné (ďalej len súd prvej inštancie) rozhodol nasledovne, cit.:

„Žalovaná je povinná zaplatiť titulom nemajetkovej ujmy žalobcovi v 1. rade sumu 15 000,- eur a žalobkyňi v 2. rade sumu 15 000,- eur, a to všetko v lehote 3 mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobu vo zvyšnej časti zamieta. Žalobcovi v 1. a 2. rade náhradu trov konania nepriznáva.“

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 11, § 13 ods. 1-3, § 16, § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, § 442 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Citoval tiež čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. V rozhodnutí uviedol, že zodpovednosť vo vzťahu k žalovanej bola preukázaná právoplatným odsúdením a tým vznikla jej zodpovednosť za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov, a to do práv na ich súkromný a rodinný život, ktorý bol smrťou ich syna natrvalo narušený. Ide pritom o objektívnu zodpovednosť, ktorá je zodpovednosťou bez ohľadu na zavinenie. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že boli preukázané všetky atribúty zodpovednostného vzťahu v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka. Z hľadiska zodpovednosti nebolo významné, či tento zásah bol spôsobený zavinenie, nezavinenie, vedome alebo nevedome, keďže ide o zodpovednosť objektívnu. Satisfakcia má mať reparačné účinky pre poškodených, nie však likvidačné pre pôvodcu zásahu. V prípade úmrtia žiadnym zadosťučinením, vrátane finančného, nemožno odčiniť skutočne vzniknutú ujmu, ale jeho zmyslom je iba túto ujmu zmierniť. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je i právo na súkromie a rodinný život, ktorý v sebe zahŕňa tiež právo na spoložitie s ďalšími osobami, predovšetkým s členmi rodiny. Pri neoprávnenom zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby vzniká osobná väzba medzi oprávnenou osobou na jednej strane a povinnou osobou na strane druhej. Do rámca všeobecnej úpravy ochrany osobnosti patrí aj právo na súkromie. Súčasťou

súkromného života je rodinný život zahŕňajúci aj vzťahy medzi blízkymi príbuznými s osobami v úzkom citovom, priateľskom alebo obdobnom vzťahu. Ide o vzťahy medzi príbuznými bez ohľadu na skutočnosť, či žijú alebo nežijú v spoločnej domácnosti. V zmysle § 11 Občianskeho zákonníka každej fyzickej osobe sa priznáva právo na ochranu proti zásahom do osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti. Zákon nedefinuje pojem zásah, ani nepodáva výpočet konkrétnych foriem zásahov, ktorými môžu byť dotknuté jej práva. Je ním však bez pochyby tak aktívne konanie, ako aj pasívne správanie, ktoré má v zákone uvedené znaky. Medzi neoprávneným zásahom a poškodením niektorého z osobnostných práv musí existovať vzťah príčinnej súvislosti. V danom prípade protiprávnosť a príčinná súvislosť vyplynula z trestného konania, ktoré bolo vedené na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 2T/145/2013. Žalovaná bola uznaná vinnou z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona, bol jej uložený trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 16 mesiacov a bol jej uložený aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov po dobu 1 roka. Súd prvej inštancie nemal pochybnosť o tom, že smrť syna žalobcov spôsobila vážny zásah do ich súkromného života a žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia v tomto prípade nemôže byť postačujúca. Od smrti syna sú žalobcovia ochudobnení o sféru vzťahu s nebohým ako jedným z najbližších rodinných príslušníkov. Vzhľadom na uvedené považoval súd prvej inštancie základ uplatneného nároku voči žalovanej za dôvodný a nepochyboval o pasívnej legitímácii žalovanej v tomto spore. Do rámca vymedzenia § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) patrí právo na súkromie, ktoré zahŕňa širokú oblasť súkromia fyzickej osoby. Súčasťou súkromného života je aj život rodinný, zahŕňajúci sociálne, morálne a kultúrne vzťahy medzi najbližšími príbuznými. Pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú stanovené 2 kritériá, z ktorých musí súd vychádzať, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Berie sa do úvahy teda samotná závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ale tiež primeranosť finančného zadosťučinenia tak, aby táto požiadavka nebola zneužívaná ako právny prostriedok. Smrť syna žalobcov z nedbanlivosti spôsobila bez akýchkoľvek pochybností žalovanú, za čo bola aj právoplatne odsúdená. V rámci konania nebolo preukázané, aby zomrelý syn žalobcov porušil nejaké právne predpisy a v rámci konania pred súdom žalovaná v tomto smere vo veci nežiadala vykonať ani žiadne dokazovanie. S nebohým žalobcovia v ostatnom čase síce nežili v spoločnej domácnosti, nakoľko si založil vlastnú rodinu v V., kde aj býval, boli s ním však v pravidelnom kontakte a syn im pomáhal s prácami okolo rodinnému domu a vo vinici. Žiadne konflikty a nehody medzi rodičmi a nebohým synom neboli preukázané. Jeho náhla smrť mala neblahé následky aj na samotné zdravie žalobcov. Žalobca 1/ sa stal onkologickým pacientom, kde toto ochorenie mohlo byť aj dôsledkom stresu zo smrti syna a žalobkyňa skoro 3 roky užívala utlmujúce lieky. Za celú dobu sa nedokázali zmieriť a vyporiadať so vzniknutou situáciou. Podľa súdu prvej inštancie nie je nič horšie, ako keď rodičia prežijú svoje dieťa. O intenzite vzťahov žalobcov ako rodičov s nebohým synom svedčí tá skutočnosť, že boli neustále v kontakte, pomáhali si navzájom, dokonca žalobcovia sa do budúcnosti ohľadom starostlivosti o dom a vinicu spoliehali práve na nebohého syna. Žalobcovia tvorili s nebohým fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami, v dôsledku nečakanej smrti u nich pretrváva pocit nervozity, úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku. Za týchto okolností považoval súd prvej inštancie sumu 15.000,- eur pre každého zo žalobcov ako primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Smrťou syna žalobcov bola narušená celistvosť rodiny a samotná ujma nemôže pri nijakej priznanej výške byť ekvivalentom za ľudský život. Súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného ust. § 11 OZ je rodinný život, ktorý spočíva v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami. V tejto súvislosti poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. sp.zn. 1Cdo/77/2009, 3Cdo/265/2009, 4Cdo/168/2009. Súd prvej inštancie zobral do úvahy aj osobné a majetkové pomery žalovanej a priznal tak sumu 15.000,- eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, keďže žalobcovia žiadali priznať každý z nich po 30.000,- eur a poskytol na plnenie žalovanej dlhšiu lehotu. Primeranosť výšky priznanej nemajetkovej ujmy pre súd prvej inštancie bola aj s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 2Cdo/154/2010, 4Cdo/139/2011 a Krajského súdu v Prešove 20Co/183/2014 a Krajského súdu v Žiline 8Co/264/2013. Výrok o trovách konania prvoinštančný súd odôvodnil § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) a § 262 ods. 1 CSP. Vzhľadom k tomu, že žalobcovia boli úspešní v konaní, aj keď nie v celom rozsahu, rozhodnutie však záviselo od úvahy súdu, mali tak nárok na náhradu trov konania z výšky priznanej istiny. Keďže žalobcovia uviedli, že si neuplatňujú nárok na náhradu trov konania, rozhodol tak, že im náhradu trov konania nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalovaná. Odvolanie smerovalo voči výroku I. a výroku III. tohto rozhodnutia.

V odvolaní uviedla, že uznáva, že žalobcovia ako rodičia nebohého Y. H. utrpeli smrťou ich syna nenapraviteľnú ujmu, ktorú nemožno nahradit' žiadnou finančnou satisfakciou, avšak súd sa pri svojom rozhodnutí absolútne nezaoberal otázkou spoluzavinenia nebohého poškodeného, na ktoré počas konania žalovaná poukázala. Podľa názoru žalovanej, spoluzavinenie nebohého Y. H., syna žalobcov, podstatným spôsobom ovplyvnilo vzniknutý neoprávnený zásah. Rovnako sa súd prvej inštancie nezaoberal ani námietkou žalovanej v otázke pasívnej legitímácie v spore. Podľa názoru žalovanej, povinnou je spoločnosť Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., kde žalovaná má platne uzavreté povinné zmluvné poistenie a tento subjekt by mal nahradit' požadovanú nemajetkovú ujmu. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ sp.zn. C-22/12 vo veci Haasová, kde rozhodnutie bolo vydané k prejudiciálnej otázke, ktorú inicioval Krajský súd v Prešove a týkala sa náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovým vozidlom. Žaloba bola pôvodne podaná proti žalovanému, ktorý spôsobil autonehodu, a pri ktorej vyhasol život človeka. V tomto rozhodnutí sa konštatuje, že plnenie nemajetkovej ujmy možno uplatňovať aj podľa Zákona o povinnom zmluvnom poistení a pre majiteľa motorového vozidla to znamená, aby spôsobenú škodu za neho uhradil poisťovateľ. Rovnako poukázala aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky 30Cdo/1678/2004, kde sa rieši nárok nemajetkovej ujmy v peniazoch pri spôsobení úmrtia člena rodiny. V tejto súvislosti poukázala na § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2002 Z.z., z ktorého vyplýva táto povinnosť poisťovne a nárok poškodených priamo voči poisťovni. Rovnako uviedla, že právny názor najvyššieho súdu k pasívnej legitímácii týkajúcej sa poisťovne pri náhrade nemajetkovej ujmy ako zásahu do osobnostných práv poškodených úmrtím blízkej osoby bol ustálený a prelomený názorom pôvodným, kedy sa rozhodovalo tak, že poškodení nemohli uplatňovať nemajetkovú ujmu priamo voči poisťovni. Čo sa týka výšky priznanej nemajetkovej ujmy v peniazoch uviedla, že nezodpovedá váhe dôkazov, ktoré žalobcovia pred súdom prvej inštancie produkovali. Pri priznaní tak vysokého odškodnenia, ako bolo priznané v tomto prípade, nebola zohľadnená zásada primeranosti a pre žalovanú to má ruinujúci charakter. Ak by mohla vrátiť čas, určite by to urobila. Uložená povinnosť uhradiť spolu 30.000,- eur je neprimeraná osobnej situácii žalovanej a pomerom u nej a de facto je pre žalovanú ďalšou osobnou tragédiou. Nie je možné reálne očakávať, že by žalovaná ako bežný občan mohla v horizonte najbližších niekoľkých desiatok rokov čo i len v hrubom zarobiť sumu priznaných nárokov. Požiadavka zo strany žalobcov a rozhodnutie súdu prvej inštancie má pre žalovanú jednoznačne likvidačný charakter a v tomto kontexte rozhodnutie súdu prvej inštancie odporuje zásade spravodlivosti a pre žalovanú je to de facto ďalší doživotný trest. Vydané rozhodnutie popiera princípy spravodlivosti a miery a primeranosti žalobcom priznanej výšky nemajetkovej ujmy. Žalovaná už bola potrestaná právoplatným rozhodnutím Okresného súdu Humenné v konaní pod sp.zn. 2T/145/2013, bol jej uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom a trest zákazu činnosti. Satisfakcia má mať reparačné účinky pre poškodených, nie však likvidačné pre pôvodcu zásahu, čo v danom prípade súd prvej inštancie nezohľadnil. Záverom uviedla, že rovnako manželka a dcéra nebohého Y. H. si uplatnila nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 200.000,- eur a peňažnú rentu 500,- eur mesačne. Ide o konanie pred Okresným súdom Humenné pod sp.zn. 15C/357/2015. Preto navrhla zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie a vrátiť ho na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. K odvolaniu žalovanej sa vyjadrili žalobcovia 1/ a 2/. Vo svojom vyjadrení uviedli, že napadnutý rozsudok je vecne správny. Súd prvej inštancie sa dopodrobna zaoberal všetkými námietkami žalovanej, teda tak námietkou pasívnej legitímácie v spore, ako aj spoluzavinením nebohého Y. H. vo vzťahu k stanovenej výške náhrady nemajetkovej ujmy. Otázka pasívnej legitímácie v spore bola niekoľkokrát v priebehu konania na pojednávaniach zo strany žalovanej petrovaná, no v zmysle platnej judikatúry je zrejmé, že poškodená strana môže žalovať tak účastníka nehody ako fyzickú osobu alebo poisťovňu, ktorá daný zmluvný vzťah poistného pokrýva. Žalovaná bola priamou účastníčkou nehody a v danej veci je jednoznačne pasívne legitímovaná. Zo strany súdu prvej inštancie bolo žalovanej dané poučenie, že následne si môže uplatniť svoj nárok voči poisťovni. Rovnako nebolo zistené spoluzavinenie nebohého na vzniknutej dopravnej nehode a následnej škode. Rozhodnutie súdu prvej inštancie plne akceptovalo platnú ustálenú judikatúru slovenských súdov, preto navrhli rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť.

5. K vyjadreniu žalobcov 1/ a 2/ sa vyjadrila žalovaná. Poukázala na to, že pre určenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia sú stanovené 2 kritériá, z ktorých musí súd vždy vychádzať. Ide o závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu. Určenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia v peniazoch sa preto stáva predmetom voľnej úvahy súdu. Súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch musí vychádzať z úplne zisteného skutočného

stavu a oprieť vec o konkrétne preskúmateľné hľadiská. Podľa názoru žalovanej, rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je dostatočne odôvodnené a nie je jasne uvedené, na základe akých kritérií dospel k záverečnej finančnej čiastke 15.000,- eur pre každého zo žalobcov. Žalobcovia tvrdili, že vo vzťahu k následkom tejto ujmy je zrejmé, že žalobca 1/ tvrdil, že sa stal onkologickým pacientom v dôsledku tejto dopravnej nehody a žalobkyňa 2/ uvádzala zlý psychický stav a užívanie liekov. Tieto tvrdenia však žiadnym spôsobom žalobcovia nepreukázali. Spoluzavinenie nebohého syna žalobcov bolo konštatované priamo v rozsudku Okresného súdu Humenné 2T/145/2013. Zo strany žalovanej išlo o nedbanlivostný trestný čin, za ktorý bola odsúdená a následky tejto nehody bude znášať do konca svojho života. Má síce vedomosť, že následne môže právoplatné rozhodnutie súdu o náhrade nemajetkovej ujmy predložiť poisťovni, no na druhej strane vie, že poisťovne k tejto problematike majú negatívny postoj a preto je toto právo žalovanej neisté a hlavne časovo nepredvídateľné. Trvá tak na odvolacom petite v tom zmysle, že žiada rozhodnutie súdu prvej inštancie ako nepreskúmateľné zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

6. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

7. Podstata odvolacích argumentov žalovanej bola sústredená na tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení a nesprávnom zistení skutkového stavu veci.

8. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Nesprávne skutkové zistenia sú také zistenia, na základe ktorých súd vec posúdil po právnej stránke, a ktoré v podstatnej časti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Dochádza k tomu vtedy, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov alebo vyjadrení strán nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli dôkazmi preukázané alebo vyšli najavo, opomenul. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov.

10. Podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

11. Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

12. Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

13. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

14. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadost'učinenie.

15. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

16. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

17. Podľa § 16 Občianskeho zákonníka, kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

18. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

19. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

20. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

21. Podľa § 442 ods. 3 Občianskeho zákonníka, škoda sa uhrádza v peniazoch; ak však o to poškodený požiada a ak je to možné a účelné, uhrádza sa škoda uvedením do predošlého stavu.

22. Občiansky zákonník vo všeobecnosti ohľadne pojmu „škoda“ nerobí rozdiel medzi hmotnou (materiálnou) a nehmotnou (imateriálnou) škodou. Náhrada ujmy je ako terminus technicus v súkromnom práve určitá anomália. Princiálne ide o škodu, a to buď majetkovú alebo nemajetkovú. Škoda zahŕňa nielen zníženie majetku a ušlý zisk, ale aj nemajetkovú škodu (nemajetkovú ujmu). Aj podľa európskeho práva sa škodou (ujmou) rozumie aj nemateriálna škoda. Keďže zodpovednosť žalovanej, ktorá vyplýva z ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vznikla v súvislosti s dopravnou nehodou zo dňa XX.X.XXXX, v súvislosti s ktorou bola žalovaná uznaná vinnou zo spáchania prečinu usmrtienia rozsudkom Okresného súdu Humenné sp.zn. 2T/145/2013 zo dňa 20.2.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 6To/33/2014, bolo dôvodné konštatovať, že základ nároku žalobcov je daný.

23. Nárok žalobcov vyplýva nielen z ustanovení Občianskeho zákonníka, ale aj z vyššie citovaných článkov Ústavy SR a Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Všeobecné súdy musia v občianskom súdnom konaní aplikovať a vykladať príslušné zákony v súlade s ústavou a v súlade s medzinárodnými zmluvami podľa čl. 11 Ústavy SR. Priamo čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy SR upravuje, že každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu menu a zároveň každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. V súvislosti s ústavnokonformným výkladom je preto pod pojmom náhrady škody potrebné rozumieť aj škodu vo forme nemajetkovej ujmy. Určenie obsahu pojmu škoda vyplýva z ust. § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý za škodu považuje skutočnú škodu a to, čo poškodenému ušlo, ušlý zisk. Pojem „škoda“ je však potrebné vykladať v širšom rozsahu vychádzajúc z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ústavy, ako aj z rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít. Pod pojem „odškodnenie“ preto patrí aj odškodnenie nemateriálnej ujmy. V dôsledku prednosti medzinárodného práva sa postupne začali nároky na náhradu nemajetkovej škody a nemajetkovej ujmy presadzovať spolu. Navyše, nárok žalobcov vyplýva z ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych, osobnostných práv, avšak jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje to, že ide o osobné právo majetkovej povahy.

24. Z obsahu spisu nateraz vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Humenné č.k. 2T/145/2013-268 zo dňa 20.2.2014 bola žalovaná uznaná vinnou zo spáchania prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1 Trestného poriadku. Bol jej uložený trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 16 mesiacov a zároveň jej bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov po dobu 1 roka. V tomto rozsudku boli žalobcovia 1/ a 2/ odkázaní s nárokom na náhradu škody na konanie vo veciach občianskoprávných podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 6To/33/2014-297 zo dňa 27.11.2014. Zo správy chirurgického oddelenia nemocnice L., s.r.o. vyplýva, že žalovaná bola prijatá ako účastníčka dopravnej nehody na ošetrovanie s tým, že bola hospitalizovaná od XX.X.XXXX do XX.X.XXXX so zistením výraznej cefalei, vertiga, nauzea a amnézie vyplývajúcej z tohto úrazu. Konštatované je ošetrovanie dolnej časti chrbta, úraz hlavy a úrazový stav chrbtice. Z pripojeného trestného spisu vyplýva, že rozsudok Okresný súd Humenné v predmetnej právnej veci vyhlásil 20.2.2014, ktorým bola žalovaná

odsúdená za prečin usmrtenia z nebanlivosti a na strane 3 tohto rozsudku sa konštatuje, že pokiaľ ide o zavinenie, čiastočnú vinu má žalovaná, ktorá svojim konaním porušila ust. § 4 ods. 1 písm. c), § 19 ods. 1, 3 Zákona o cestnej premávke a čiastočne aj nebohý Y. H., ktorý jednak neprimeranou rýchlosťou obehoval vozidlo a nedostatočne sa presvedčil o tom, resp. neskoro sa presvedčil o tom, či vozidlo včas začalo odbočovať alebo nie. Podľa znaleckého posudku, ktorý bol vypracovaný pre potreby trestného konania, znalec konštatoval, že v úseku dopravnej nehody bola dovolená rýchlosť 70 km/h, pričom nebohý sa pohyboval rýchlosťou od 90 do 100 km/h a žalovaná sa pohybovala rýchlosťou od 19 do 22 km/h. V priebehu konania bola vypočítaná E. H.ová, nevesta žalobcov 1/ a 2/, ktorá vypovedala o dobrom a ničím nenarušenom vzťahu medzi nebohým synom a žalobcami 1/ a 2/. Žalobcovia pomáhali mladej rodine a byť, v ktorom v V. bývali spolu s nebohým manželom, im zabezpečili práve svokrovcí, preto jej nebohý manžel považoval za svoju povinnosť postarať sa o svojich rodičov, pomôcť im v starobe, s prácou okolo domu, vinice a inými potrebnými úkonmi. Veľmi ťažko znášajú smrť syna tak, ako každý rodič, ktorý prežije vlastné dieťa. Rovnako svedkyňa ako manželka nebohého si uplatnila spolu s dcérou nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 200.000,- eur.

25. V súvislosti s námietkou žalovanej o nedostatku jej pasívnej legitímácie a povinnosťou spoločnosti Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., s ktorou má platne uzatvorené povinné zmluvné poistenie, nahradiť požadovanú nemajetkovú ujmu, odvolací súd poukazuje na rozsudok Súdneho dvora EÚ C-22/12 vo veci Haasová, v zmysle ktorého medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma v peniazoch. Aj v zmysle uznesenia Ústavného súdu SR III.ÚS 646/2015-30 uvedené vyššie citované rozhodnutie Súdneho dvora EÚ umožňuje súdu odchyliť sa od doterajšej rozhodovacej praxe súdov vykladajúcej právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako nároku nezahrnutého v nároku na náhradu škody v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V zmysle § 15 tohto zákona č. 381/2001 Z.z. má poškodený priamy nárok na náhradu škody proti poisťovateľovi. (Náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.) V predmetnej právnej veci však žalobcovia ako dominus litis požadovali náhradu nemajetkovej ujmy len voči žalovanej, ktorej pasívna legitímácia je rovnako daná s poukazom na ust. § 420 a nasl., ako aj § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka tak, ako ju správne ustálil súd prvej inštancie, hoci sa mohli tejto náhrady nemajetkovej ujmy ako nároku na náhradu škody domáhať aj priamo voči poisťovateľovi. Uvedená odvolacia námietka preto neobstojí.

26. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplynulo, že súd prvej inštancie priznal náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom každému po 15.000,- eur voči žalovanej z dôvodu, že smrťou ich syna Y. H. pri dopravnej nehode dňa XX.X.XXXX, ktorú spôsobila žalovaná, došlo k neoprávnenému zásahu do ich práva na ochranu osobnosti v zmysle § 11 OZ, a to práva na súkromie garantovaného aj Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Samotná žalovaná nepopierala a uznávala, že žalobcovia ako rodičia nebohého Y. H. utrpeli smrťou svojho syna nenapraviteľnú ujmu, ktorú nemožno nahradiť žiadnou finančnou satisfakciou. V súvislosti s odvolacou námietkou, že prvoinštančný súd sa nezaoberal spoluzavinením poškodeného, neb. Y. H., na ktoré žalovaná poukazovala aj počas konania, je potrebné uviesť, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie aj oboznámením pripojeného spisu tamojšieho súdu 2T/145/2013, vrátane rozsudkov prvoinštančného aj odvolacieho súdu. Aj keď súd prvej inštancie v odôvodnení konštatoval, že v rámci konania nebolo preukázané, aby zomrelý syn žalobcov porušil nejaké právne predpisy, poukázal však zároveň na skutočnosť, že v rámci konania pred súdom prvej inštancie žalovaná v tomto smere vo veci nežiadala vykonať ani žiadne dokazovanie. Aj keď to doslovne v odôvodnení rozsudku uvedené nie je, vzhľadom na výšku priznanej nemajetkovej ujmy žalobcom oproti žalobcami požadovanej sume nemajetkovej ujmy je zrejmé, že súd prvej inštancie sa otázkou spoluzavinenia zaoberal, rovnako ako aj otázkou tvrdeného likvidačného charakteru priznanej ujmy v súvislosti so zásadou primeranosti. Uvedené sa teda prejavilo v konečnej výške žalobcom priznanej nemajetkovej ujmy. V zmysle § 13 ods. 1, 2 a predovšetkým ods. 3 Občianskeho zákonníka má najbližšia rodina usmrteného nárok na náhradu za morálnu (citovú) ujmu z titulu neoprávneného zásahu do jej súkromia. V tejto súvislosti je potrebné vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a opierať sa o konkrétne a preskúmateľné hľadiská vzťahujúce sa k zistenej miere zásahu do osobnostných práv postihnutej osoby. Len tak možno docieľiť satisfakčnú funkciu priznanej náhrady nemateriálnej ujmy v peniazoch, ktorou sa sleduje primerané a zodpovedajúce vyváženie a zmiernenie nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnosti dotknutej fyzickej osoby. V zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka

je povinnosťou súdu určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nielen s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy, ale súd musí zvážiť všetky okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva, k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby. Súd prvej inštancie všetky uvádzané okolnosti zohľadnil, čo sa prejavilo vo výške priznanej nemajetkovej ujmy žalobcom.

27. Obdobný záver platí aj ohľadne odvolacej námietky žalovanej v súvislosti s priznanou výškou nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá má mať pre ňu ruinujúci a likvidačný charakter. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na závery uvádzané v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo/89/97 z 28.4.1998, v zmysle ktorého samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky musí súd prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. Z obsahu spisu, ako aj z odôvodnenia prvoinštančného rozsudku vyplývajú nielen zdravotné ťažkosti, ale aj závažnosť ujmy a situácie v rodine žalobcov v súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou a smrťou ich syna. Uvedené vyplýva nielen z výpovede samotných žalobcov 1/ a 2/, ale aj z výsluchu ich nevesty, svedkyne E. H.ovej. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že vzťah žalobcov ako rodičov k ich nebohému synovi bol výnimočný. Boli v neustálom kontakte, navzájom si pomáhali a ako vyplýva z obsahu spisu, zo strany rodičov nešlo o štandardnú pomoc rodičov k deťom, ale dokonca o nadštandardnú. V snahe pomôcť synovi, neveste a predovšetkým ich chorému dieťaťu neváhali žalobcovia predať rodičovský dom a kúpiť synovi auto v snahe zabezpečiť liečbu jeho v tom čase onkologicky chorej dcéry. Puto medzi rodičmi a ich nebohým synom bolo silné a trvácne. Nebohý syn svojich rodičov pravidelne navštevoval, pomáhal im. Aj keď s rodinou sa presťahovali do V., boli v stálom kontakte a navzájom si boli oporou. Približne rok po smrti svojho syna sa aj žalobca stal onkologickým pacientom. So smrťou syna sa doposiaľ nevyrovnal. Rovnako sa so smrťou svojho syna nevyrovnala ani žalobkyňa, stratila chuť do života, stále chodí na cintorín k hrobu svojho syna, situáciu nezvládala ani psychicky a bola nútená dlhodobo brať lieky na upokojenie. Z dokazovania teda vyplýva, že vzťah žalobcov a ich nebohého syna nebol klasický vzťah rodičov a dieťaťa, ale išlo o nadštandardný, obetavý, láskyplný, výnimočný vzťah. Smrť syna žalobcov spôsobila veľmi vážny zásah do ich súkromného života, pričom žalobcovia sú ochudobnení o vzťah so svojim najbližším rodinným príslušníkom, svojim milovaným synom.

28. Z obsahu spisu je zrejmé, že rovnako aj samotná žalovaná utrpela pri dopravnej nehode úraz a aj na nej táto nehoda zanechala vážne dôsledky, mala depresie, brala lieky na ukludnenie. Z zmyslu odvolacej námietky žalovanej uložená jej povinnosť v sume 30.000,- eur je neprimeraná jej osobnej situácii a pomerom a je de facto ďalšou osobnou tragédiou, pretože nie je možné reálne očakávať, aby ako bežný občan mohla v horizonte najbližších desiatok rokov čo i len v hrubom zarobiť sumu priznaných nárokov. Priznaná suma má pre ňu likvidačný charakter, pričom voči jej osobe si nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uplatňuje aj manželka a dcéra nebohého Y. H. vo výške 200.000,- eur a peňažnú rentu po 500,- eur mesačne v konaní vedenom na tamojšom súde pod sp.zn. 15C/357/2015. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že aj uvedené skutočnosti zohľadnil už súd prvej inštancie a s jeho záverom sa stotožňuje aj odvolací súd. Aj vzhľadom na už v predchádzajúcich odsekoch citované rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-22/12 vo veci Haasová, ako aj uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. III.ÚS 646/2015 aj odvolací súd poukazuje na to, že následne môže žalovaná právoplatné rozhodnutie súdu o náhrade nemajetkovej ujmy predložiť „svojej“ poisťovni, s ktorou mala v čase dopravnej nehody uzatvorenú zmluvu o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, teda spoločnosti ALLIANZ - Slovenská poisťovňa, a.s. a zrealizovať tak postup podľa § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z.z., podľa ktorého poisťovateľ je povinný poskytnúť poistné plnenie do 15-tich dní po skončení prešetrovania potrebného na zaistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia.

29. Za tohto stavu odvolací súd postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu potvrdil ako vecne správny.

30. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešní žalobcovia náhradu trov konania voči žalovanej neuplatňovali a navrhovali napadnutý rozsudok potvrdiť v celom rozsahu. Žalovanej ako procesne neúspešnej strane nárok na náhradu trov odvolacieho

konania nevznikol. Odvolací súd vychádza z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúceho procesnú ekonomiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy konania nevznikli, resp. tieto nepožadovala, bolo by zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného konania.

31. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).